

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی
د ستراتژیکو او سیمه ییزو خبرنو مرکز

تحلیل هفته

شماره: ۲۰۰ (از ۵ الی ۱۲ حمل ۱۳۹۶ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی و اقتصادی هفته وار است که به زبان های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می گردد، تا نهادهای سیاست گذار و پالیسی ساز از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می خوانید:

۲ مقدمه

په عدلي او قضايي ارگانونو کې اداري فساد؛ عوامل او اغيزې

۴ په عدلي او قضايي ارگانونو کې اداري فساد

۵ په عدلي او قضايي ارگانونو کې د اداري فساد عوامل

۶ په عدلي او قضايي ارگان کې د اداري فساد اغېزې

افزایش سربازان امریکایی در افغانستان و موقف نامعلوم ترمپ

۹ خط مشی نظامی امریکا در افغانستان

۱۰ خواست افزایش سربازان امریکایی

۱۱ آیا افزایش نیروهای امریکایی راه حل جنگ افغانستان است؟

مقدمه

د افغان حکومت پر وړاندې يوه لويه ننگونه په دولتي بنسټونو کې د اداري فساد موجوديت گڼل کېږي. يو له هغو بنسټونو چې فساد په کې زيات ښودل کېږي، د افغانستان عدلي او قضايي سکتور دی، خلک پر دې بنسټ سخت بې باوره کېږي او آن تر دې چې تېره اوونۍ په افغانستان کې د اروپايي ټولنې وياند وويل چې د افغانستان په زياتره سيمو کې خلک له بې عدالتيو ځورېږي او عدلي او قضايي ارگانونو کې د فساد د موجوديت له امله د مخالفينو محکمو ته مراجعه کوي. د زياتوي چې د هېواد په ځينو سيمو کې خلک د افغانستان قضايي سکتور ته د فساد د مرکزونو په سترگه گوري او خپلې حقوقي مسئلې پر وسله والو مخالفينو حلوي.

خو د افغانستان سترې محکمې په کابل کې د اروپايي ټولنې د وياند دا څرگندويې رد او له انصافه لرې وبللې. دوی وايي چې د افغانستان په قضا کې زيات اصلاحات راغلي او د تېر په پرتله يې د خلکو زيات باور هم خپل کړی دی. خو دا چې د افغان دولت په قضايي او عدلي بنسټونو کې د اداري فساد کچه په کومه اندازه ده، خلک ولې اړ شوي چې خپلې مسئلې پر وسله والو مخالفينو حل کړي او دغه راز په دې تړاو څه کول پکار دي، د ستراتيژيکو او سيمه ييزو څېړنو مرکز د دې اوونۍ تحليل په لومړۍ برخه کې يې لولۍ.

د تحليل په دويمه برخه کې په افغانستان کې د امريکايي سرتېرو د زياتوالي په اړه د ټرمپ د ناڅرگند دريځ په اړه لولۍ. په دې وروستيو کې د افغانستان د بهرنيو چارو وزير، په افغانستان کې د نړيوالو ځواکونو قومندان او د امريکا د سنا ځينو غړو د امريکا له نوې ادارې څخه غوښتي څو له داعش او طالبانو سره د مبارزې په موخه افغانستان ته نور سرتيري هم وليږي، خو تر دې دمه د ټرمپ په مشرۍ د امريکا نوې ادارې خپل دريځ نه دی څرگند کړی.

په عدلي او قضايي ارگانونو کې اداري فساد؛ عوامل او اغيزې

تېره اوونۍ د افغانستان لپاره د اروپايي ټولنې ځانگړي استازي مايکل ميلبن وويل، چې د افغانستان عدلي او قضايي ارگانونه تر ټولو فاسد دي. د ملي يووالي حکومت اصلاحات کراره او اداري فساد مخ په زياتېدو روان دی. دغه راز نوموړي وويل، چې د افغانستان په عدلي او قضايي ارگانونو کې د فساد د شتون له کبله د لرې پرتو سيمو خلک د مخالفينو محکمو ته مراجعه کوي.

د افغانستان سترې محکمې بيا د مايکل ميلبن خبرې له انصافه لرې بللي او په وينا يې په قضايي ارگانونو کې پراخ اصلاحات راغلي او د تېر په پرتله اوس پر دغه ادارې د خلکو باور نور هم زيات شوی دی.

دا چې په عدلي او قضايي ارگانونو کې ريښتيا هم اداري فساد شته دی او که نه، که وي نو په دغو ادارو کې يې عوامل څه دي، او بيا د دغسې فساد شتون اغېزې څه دي؟ د لته يې شننه کوو.

په عدلي او قضايي ارگانونو کې اداري فساد

دا لومړی ځل نه دی، چې په هېواد کې په عدلي او قضايي ارگانونو کې فساد ته اشاره کېږي، بلکې د افغانستان روڼتيا څار ادارو او يو شمېر نورو هم داسې سروې گانې خپرې کړې، چې له مخې يې جوتېږي، چې په هېواد کې تر ټولو زيات فساد په عدلي او قضايي ارگانونو کې دی.

د افغانستان د روڼتيا ادارې د وروستيو پنځو پراخو سروې گانو ته په کتلو سره ويلي شو، چې په هېواد کې تر ټولو زياتې فسادې ادارې محکمې وې. که له محکمو سره يوځای په عدلي وزارت کې کېدونکی فساد هم جمع کړو، نو تر نيم زيات بيا قضايي او عدلي ارگانونه جوړوي (د تفصيلي معلوماتو لپاره وگورئ جدول ۱: په اداري فساد کې ښکېلې ادارې).

جدول ۱: په اداري فساد کې ښکېلې ادارې

کال	لومړۍ فاسده اداره	دويمه فاسده اداره	درېيمه فاسده اداره	څلورمه فاسده اداره
۲۰۰۷	محکمې (۵۳ سلنه)	وزارت داخله (۴۳ سلنه)	ښاروالي (۳۹ سلنه)	وزارت ماليه (۲۴ سلنه)
۲۰۱۰	وزارت داخله (۴۲ سلنه)	وزارت عدليه (۳۲ سلنه)	Directorate of National Security (30%)	ښاروالۍ ۲۰ سلنه
۲۰۱۲	محکمې (۲۹ سلنه)	وزارت داخله (۲۶ سلنه)	وزارت عدليه (۲۳ سلنه)	Directorate of National Security (17%)
۲۰۱۴	محکمې (۳۴ سلنه)	وزارت داخله (۲۳ سلنه)	د پوهنې وزارت (۲۰ سلنه)	وزارت عدليه (۱۷ سلنه)
۲۰۱۶	محکمې (۱۰ سلنه)	قاضيان او څارنوالان (۸ سلنه)	د پوهنې وزارت (۶ سلنه)	نور

ماخذ: د افغانستان د روڼتيا څار ادارې سروې گانې (۲۰۰۷، ۲۰۱۰، ۲۰۱۲، ۲۰۱۴، ۲۰۱۶)

د دې ترڅنگ د گالپ نړيوالې موسسې او پښواک خبري اژانس هم په محاکمو او عدلي نظام کې د اداري فساد په تړاو سروې گانې کړي. د گالپ د ۲۰۱۳ کال سروې له مخې ۷۵ سلنه خلک د اداري فساد د شتون له کبله د هېواد پر عدلي او قضايي ارگانونو بې باوره دي. د پښواک د ۲۰۱۶ کال سروې له مخې په محکمو او عدلي نظام کې د نورو ادارو په پرتله د مالي او اداري فساد کچه تر ټولو زياته ده.

په عدلي او قضايي ارگانونو کې د اداري فساد عوامل

دا چې د عدلي او قضايي ارگانونو کې د اداري فساد عوامل څه دي، په لاندې برخو کې ورته اشاره کوو:

- **د قضايي سيستم نيمگړتيا:** د مختلفو سروې گانو له مخې د خلکو له نظره د افغانستان قضايي سيستم تر ټولو فاسده اداره ده. له همدې امله د ملي وحدت حکومت مشرانو په دغه اداره کې د اصلاحاتو راوستلو ژمنه وکړه، خو تر اوسه اصلاحات نه دي راوړل شوي. له کلونو راهيسې په دغو ادارو کې د اداري فساد شتون له کبله په کراره او کمه توگه اصلاحات راوستل هم د دې لامل شوي، چې اداري فساد کم نه شي.

- **د پارلمان نيمگړی رول:** عدلي او قضايي ارگانونه هم يو شمېر داسې قوانينو ته اړتيا لري، چې له مخې يې په فساد کې ښکېلو خلکو ته سزاوې واوروي. خو کله چې پارلمان بيا دا قوانين تصويب نه کړي، نو عدلي او قضايي ارگانونه د اداري فساد پر ضد مبارزه کې نابريالۍ کېږي. د بېلگې په توگه تر اوسه هم د افغانستان د مدني قانون څلورمه ضميمه چې په پارلمان کې له تېرو درېيو کلونو راهيسې پرته ده نه ده تصويب شوې. په دغه ضميمه کې د اداري فساد مجرمينو ډولونه او سزاوې شته دي. همدا راز د ځمکو غصبولو په تړاو قانون هم په پارلمان کې پاتې دی، چې تصويب ته اړتيا لري.

- **د قضايي او اجرائيه قواوو ټکر:** د قضايه او اجرائيه ارگان ترمنځ ټکر بل هغه لامل دی، چې تر څه حده يې په دغه ارگان کې د اداري فساد زياتولو په برخه کې رول لوبولی دی. له ۲۰۰۱ کال راهيسې، اجرائيه ارگان هڅه کړې، چې د قضايه ارگان پريکړې په خپله خوښه يا بدلې کړي او يا هم د کشف/تحقيق پروسه تر خپلې اغېزې لاندې راولي.

- **په قضايي او عدلي ارگان کې د زورواکانو لاسوهنې:** په عدلي او قضايي ارگانونو کې د اداري فساد يو بل لامل د زورواکانو لاسوهنې دي. دا په خپله د افغانستان ستره محکمه چې د «تصويری از اصلاح

اداره و مبارزه با فساد اداری در قوه قضائیه» راپور په ۱۳۸۹ کال کې خپور کړی، خپله مني، او یو له هغو لاملونو څخه چې په دغو ادارو کې یې اداري فساد زیات کړی، بیروني مداخلې گڼي. په دغو کې له حکومتي چارواکو نیولې، د پارلمان تر وکیلانو او د دولتي ارگانونو له جوړښتونو وراخوا تر زورواکانو پراخ دی.

- **پر عدلي او قضايي ارگانونو د نظارت کمښت او نه شتون:** پر عدلي او قضايي ارگانونو د نظارت کمښت او یا نه شتون هم هغه بل لامل دی، چې په دغو ارگانونو کې یې اداري فساد زیات کړی. اړینه ده، چې عدلي او قضايي ارگانونه هم تر څارنې لاندې راشي.
- **داخلي عوامل:** د دې ترڅنگ د عدلي او قضايي ارگانونو کې یو شمېر داسې داخلي عوامل هم شته چې فساد ته یې لاره پرانیستې. د بېلگې په توگه کمې تنخواوې (د قاضیانو پرته)، د اداري کنترول ضعف، د عدلي، قضايي او امنیتي ارگانونو ترمنځ د همغږۍ ستونزه او یو شمېر نور عوامل دي.

په عدلي او قضايي ارگان کې د اداري فساد اغېزې

- **انساني حقونه:** هر انسان حق لري، چې په خپلواکه او ناپېيلې قضا کې د ځان په اړه سپیناوی او له ځانه دفاع وکړي؛ خو که چیرې د هېواد قضايي او عدلي ارگانونه له فساد ډک وي، نو بیا به یو څوک څرنگه له ځانه نه یوازې دا چې دفاع وکړای شي، بلکې څرنگه به ځان له یوې بې انصافه پرېکړې وژغوري؟ همدا لامل دی، چې په عدلي او قضايي ارگانونو کې فساد د بشري حقونو د خوندیتوب په لاره کې ستر خنډ دی. څومره چې په دغو ادارو کې فساد زیات وي، هومره شونې ده، چې د خلکو بنسټیز حقونه وخوړل شي.
- **پر دولتي ادارو بې باوري:** په حکومتي ارگانونو په تېره بیا په عدلي او قضايي ارگانونو کې پراخ فساد د دې لامل کېږي، چې خلک په دغو ارگانونو بې باوره شي او په پای کې د زورواکانو او یا هم د دولت د وسله‌والو مخالفینو محاکمو ته رجوع وکړي. که څه هم دا ډول چلند په ښاري سیمو کې کم دی؛ خو په لرې پرتو سیمو کې ډېری خلک خپلې قضیې د دولت وسله‌والو مخالفینو محاکمو ته ورپړي.
- **اقتصاد او پانگونه:** په عدلي او قضايي ارگانونو کې د پراخ فساد شتون یوه اغېزه پر اقتصاد او پانگونې هم وي؛ ځکه ډېری مهال پانگوال په یو شمېر قضایاوو کې اړ کېږي، چې عدلي او قضايي ارگانونو ته مراجعه وکړي؛ خو کله چې په دغو ادارو کې فساد او د زورواکانو اغېز جوت وي، نو دا بیا د بهرنیو

پانگوالو د پانگونو په لاره کې د ناامنیو سره خنډ جوړوي. د دې ترڅنگ په عدلي او قضايي ارگانونو کې د پراخ فساد شتون په ټولنه کې د عايد نابرابر ویش زیاتوي، د حکومتي عایداتو راټولونه اغېزمنوي (گمرکات، ټکس او نور)، او د سیمو/ولایتونو ترمنځ د وسایلو ویش هم اغېزمنوي.

افزایش سربازان امریکایی در افغانستان و موقف نامعلوم ترمپ

در هفته نخست سال ۱۳۹۶ هـ ش وزیر امور خارجه افغانستان به هدف اشتراک در کنفرانس شورای اتلانتیک به آیالات متحده امریکا سفر کرد. صلاح الدین ربان در سخنرانی اش به این کنفرانس از آیالات متحده امریکا خواست تا نیروهای نظامی بیشتر را برای کمک در جنگ با گروه طالبان و داعش به افغانستان اعزام نماید.

خواست افزایش سربازان امریکایی برای افغانستان در حالی از سوی حکومت افغان صورت می گیرد که از این قبل فرمانده عمومی نیروهای ناتو در افغانستان (جنرال جان نیکلسن) نیز به کانگرس امریکا گفته بود که برای شکست بن بست افغانستان نیاز است تا امریکا چند هزار نیروی اضافی به افغانستان بفرستد. اما اداره دونالد ترمپ تا حال به درخواست جنرال نیکلسن پاسخی نداده است.

در این تحلیل بر خط مشی نظامی امریکا در افغانستان، چگونگی افزایش سربازان امریکایی و همچنان عوامل و تاثیرات سربازان امریکایی در افغانستان پرداخته شده است.

خط‌مشی نظامی امریکا در افغانستان

بیش از یک و نیم دهه قبل از امروز (در ۷ اکتوبر سال ۲۰۰۱م) نیروهای امریکایی برای سقوط رژیم طالبان و محو پایگاه‌های شبکه القاعده، عملیات گسترده‌ی نظامی را در افغانستان آغاز کرد و جنگ ناشی از حملات نیروهای خارجی در این کشور، تا حال ادامه دارد. در طول این مدت ده‌ها هزار افغان قربانی این جنگ شد و تاحال همه روزه از افغان‌ها قربانی می‌گیرد.

امریکا در اوایل توانست تا رژیم طالبان را سقوط دهد و حکومت جدید را جاگزین آن سازد. اما بعدها زمانی که طالبان در مناطق مختلف کشور دوباره به فعالیت‌های جنگی پرداخت و این فعالیت‌ها همه روزه رو به افزایش شد، امریکا نیز سربازان خود را در افغانستان بیشتر ساخت. با افزایش سربازان و شدت جنگ، تلفات نیروهای امریکایی نیز افزایش یافت، چنانچه در سال ۲۰۰۵م تعداد تلفات نیروهای خارجی ۱۲۹ تن، در سال ۲۰۰۶م، ۱۹۳ تن، در ۲۰۰۷م، ۲۲۸ تن، در سال ۲۰۰۸م، ۲۹۶ تن و در سال ۲۰۰۹م، ۵۱۶ تن بود.

اما زمانی که اوباما در سال ۲۰۰۸م رئیس‌جمهور امریکا شد، در کنار اعلام خبر افزایش سربازان امریکایی در افغانستان، پس از سال ۲۰۱۱م از برنامه‌ی بیرون شدن نیروهای خود از افغانستان نیز خبر داد. با آغاز خروج نیروهای امریکایی پروسه انتقال مسئولیت‌های امنیتی نیز به نیروهای افغان آغاز شد که در ماه جون ۲۰۱۳م به پایان رسید.

در سال ۲۰۱۴م با روی کار آمدن حکومت وحدت ملی در روزهای نخست آن با امریکا و ناتو قراردادهای دوجانبه امنیتی امضا شد. بر اساس همین قراردادها تصمیم بر این شد که پس از سال ۲۰۱۴م در افغانستان ۹۸۰۰ سرباز امریکایی و ۲۰۰۰ سرباز ناتو می‌ماند و این رقم در سال ۲۰۱۶م تا پنجاه درصد کاهش می‌یابد. اما این پروسه تا آخر اداره اوباما هر بار تغییر می‌کرد، گاهی تصمیم بر افزایش و گاهی هم بر کاهش سربازان گرفته می‌شد که بالاخره اوباما در جولای ۲۰۱۶م اعلام کرد که تا آخر سال ۲۰۱۶م ۸۴۰۰ سرباز امریکا در افغانستان می‌ماند.^۱

^۱ راپور تحقیقی و تحلیلی مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی، "افغانستان په تیره یوه نیمه لسیزه کې ص ۳۰۶ و ۳۰۷"

خواست افزایش سربازان امریکایی

سال ۲۰۱۶م از لحاظ امنیتی برای افغانستان سال دشوار بود و میدان جنگ میان حکومت و مخالفین مسلح نظر به سال‌های گذشته گرم‌تر بود. در این سال قلمرو تحت کنترل طالبان، تلفات ملکی و نیز نبرد در مناطق شهری افزایش یافت، در کنار این بعضی ولسوالی‌ها و حتی ولایت کندز بار دوم نیز از جانب طالبان سقوط کرد. با این همه حکومت افغان رو به اداره جدید امریکا کرد و خواستار اعزام نیروهای نظامی امریکا برای شکست بن‌بست جاری در افغانستان شد.

اعزام عساکر امریکایی به افغانستان موضوعی است که چندی قبل فرمانده عمومی نیروهای ناتو در افغانستان و نیز بعضی سناتوران امریکایی به کانگرس این کشور آنرا پیشنهاد کرده بود که در این زمینه تا حال اداره رئیس جمهور جدید امریکا تصمیم خود را واضح نکرده.

جنرال نیکلسون در اظهارات خود به کانگرس امریکا گفت، که حمایت روسیه و ایران از طالبان کار تحکیم صلح در افغانستان را دشوار ساخته و اگر فعالیت‌های ایران و روسیه در افغانستان تحت نظر گرفته شود، نشان دهنده این است که تمام فعالیت‌های آن‌ها به هدف تضعیف امریکا و ناتو در افغانستان صورت می‌گیرند.^۲

نیکلسون همچنان افزود، که دشمن بیرون از افغانستان علاوه بر حمایت قوی، دارای پناهگاهایی دایمی نیز است که کامیابی در جنگ افغانستان را به ما دشوار ساخته است. در این جا ظاهراً اشره نیکلسون به پاکستان بود و به اداره جدید امریکا بطور غیر مستقیم پیشنهاد کرد، تا بر پالیسی خود در روابط با پاکستان تجدید نظر کند.

اما در افغانستان ولسی جرگه در پیوند به این خواست وزیر خارجه افغانستان و نیز فرمانده نیروهای ناتو در افغانستان می‌گویند که بجای افزایش نیروها خارجی، تقویت و تجهیز نیروهای نظامی افغان بهترین گزینه برای مبارزه با گروه‌های مخالف دولت است.^۳

^۲دوچه وله فارسی، <http://www.dw.com/fa-ir/%D9%86%DA%AF%D8%B1%D8%A7%D9%86%DB%8C-%DA%98%D9%86%D8%B1%D8%A7%D9%84-%D8%A2%D9%85%D8%B1%DB%8C%DA%A9%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D8%A7%D8%B2-%D9%86%D9%82%D8%B4-%D9%85%D8%AE%D8%B1%D8%A8-%D8%B1%D9%88%D8%B3%DB%8C%D9%87-%D9%88-%D8%A7%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86/a-37495548>

^۳رادیو آزادی، <https://da.azadiradio.com/a/28386368.html>

آیا افزایش نیروهای امریکایی راه حل جنگ افغانستان است؟

در این قسمت نقطه مهم این است که در سال‌های گذشته زمانیکه دهه‌ها هزار نیروی خارجی در افغانستان حضور داشت، اما جنگ مهار نشد و تا حال همه روزه از افغان‌ها قربانی می‌گیرد، حال چگونه ممکن است تا با آمدن چند هزار سرباز امریکایی این جنگ مهار گردد؟

در سال ۲۰۰۷م، جنرال دان مک‌نیل فرمانده ارشد نیروهای خارجی در افغانستان، درخواست افزایش ۲۶۰۰۰ نیرو به افغانستان کرد. او گفت که افزایش نیروهای خارجی در افغانستان می‌تواند از دست دادن موفقیت‌های ما در افغانستان جلوگیری کند و نه باید به دلیل عفلت و نبود اراده سیاسی موفقیت‌های خود را از دست بدهیم.

در سال ۲۰۰۹م، جنرال استنلی مک‌کریستال، فرمانده نیروهای خارجی در افغانستان شد، او نیز هشدار داد که کوتاهی در فرستادن نیروهای بیشتر به افغانستان منجر به این خواهد شد که شکست طالبان را در این کشور ناممکن سازد. با این هشدار اوباما شمار نیروهای امریکایی که کمتر از سی هزار (۳۰۰۰۰) سرباز بود، به یک صد هزار (۱۰۰۰۰۰) سرباز افزایش داد و این کاری بود که نه تنها در کاهش جنگ افغانستان کمک نکرد، بلکه جنگ افغانستان را به درازا نیز کشاند.

با روی کار آمدن رئیس‌جمهور جدید امریکا، فرمانده نیروهای خارجی در افغانستان یک بار دیگر خواستار افزایش چند هزار نیروی خارجی در افغانستان شد، او گفت: "نیروی نظامی فعلی ما در افغانستان تنها برای مقابله با فعالیت‌های گروه‌های مخالف مسلح کفایت می‌کند، اما برای تعلیم و آموزش نیروهای نظامی افغان، نیاز به اعزام هزاران سرباز جدید وجود دارد". ظاهراً این جنرال امریکایی می‌خواهد تا از راه افزایش نیروی نظامی در افغانستان خود را پیروز این جنگ سازد؛ اما ناخبر از این که افزایش نیروی نظامی در سال‌های قبل نیز تجربه شده بود، ولی بدون شعله‌ور ساختن جنگ نتیجه دیگری نداشت.

اداره جدید امریکا باید بجای افزایش نیروهای امریکایی اول تر از همه برای حل آن چالش‌ها فکر کند که باعث ناکامی امریکا و نیز افزایش جنگ در افغانستان شده است. رئیس‌جمهور جدید امریکا همچنان باید از پروسه صلح افغانستان حمایت کند و جنگی که آن‌ها در افغانستان آغاز کرده دیگر از هر راه ممکن به آن نقطه پایان دهد، چون تحکیم صلح در افغانستان علاوه بر افغان‌ها به سود امریکا و تمام جهان نیز است.

پایان

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com info@csrskabul.com

وب سایت: www.csrskabul.net - www.csrskabul.com

شماره تماس دفتر: (+93) 784089590

ارتباط با مسئولین:

دکتر عبدالباقي امين، رئيس مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی: (+93) 789316120 abdulbaqi123@hotmail.com

حکمت الله خلاند، مسؤول بخش پژوهش‌ها و نشرات: (+93) 775454048 hekmat.zaland@gmail.com

یادآوری: لطفا نظرات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.